

न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत प्रकल्प अधिकारी
यांचेमार्फत राबवावयाच्या कर्जविरहित योजना व
त्यांसाठी वापरावयाचा निधी यासंबंधी मार्गदर्शक
सूचना व आर्थिक मर्यादेत वाढ....

महाराष्ट्र शासन

आदिवासी विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : न्युबयो-२०००/प्र.क्र.१४४(अ) /का-५.

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : ३१ मे, २००१.

- वाचा :-** १) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रिडा व पर्यटन विभाग क्र. टिएसपी-१०८०/
३८५/डी-१४ (१), दिनांक ११ मे, १९८१.
- २) शासन निर्णय, समाजकल्याण, सांस्कृतिक कार्य, क्रिडा व पर्यटन विभाग, क्र.टिएसपी-१०८०/
३८५/डी-३६, दिनांक ३० जून, १९८२.
- ३) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र.टिएसपी-१०८४/३८५३/सीआर-१२५/का-५, दिनांक ८
जानेवारी, १९८६.
- ४) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र.टिएसपी/न्यु.ब./१०८६/३१०४६/के.नं.१०६/का-५,
दिनांक १९ नोव्हेंबर, १९८६.
- ५) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र.टिएसपी/न्यु.ब./१०८६/३१०४६/के.नं.१०६/का-५,
दिनांक ४ डिसेंबर, १९८६.
- ६) शासन परिपत्रक, आदिवासी विकास विभाग, क्र.टिएसपी-१०८८/१५२३/न्यु.ब./के.नं.५१/का-५,
दिनांक २ ऑक्टोबर, १९८८.
- ७) शासन परिपत्रक, आदिवासी विकास विभाग, क्र.टिएसपी - १०८९/ न्यु.ब /प्र.क्र.८६/का-५,
दिनांक १८ जुलै, १९८९.
- ८) शासन परिपत्रक, आदिवासी विकास विभाग, क्र. टिएसपी- १०८९/ न्यु.ब./प्र.क्र.१६७/का-५,
दिनांक १९ जुलै, १९८९.
- ९) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र. टिएसपी /न्यु.ब.यो. / ११९२ / प्र.क्र.७ /का-५,
दिनांक ११ मार्च, १९९२.
- १०) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र. टिएसपी /न्यु.ब.यो. / ११९२ / प्र.क्र.७ /का-५,
दिनांक १२ मे, १९९२.

शासन निर्णय :- वरील अ.क्र. ९ चा शासन निर्णय दिनांक ११ मार्च, १९९२ अन्वये न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत प्रकल्प अधिकारी यांचेमार्फत राबवावयाच्या कर्जविरहित योजना व त्यासाठी वापरावयाचा निधी यासंबंधी सविस्तर मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आलेल्या आहेत. न्युक्लिअस बजेट ही योजना सन १९८१-८२ पासून या विभागात चालू असून गेल्या १० वर्षात एकूण झालेली भाववाढ लक्षात घेता या योजनेअंतर्गत वित्तीय मंजूरीच्या अधिकारात बदल करून, सदर वित्तीय मर्यादा प्रस्तावनेतील अनुक्रमांक १० येथील दिनांक १२ मे, १९९२ च्या शासन निर्णयान्वये वाढविण्यात आलेली होती. सन १९९२-९३ पासून गेल्या १० वर्षात एकूण झालेली भाववाढ

विचारात घेता, या योजनेअंतर्गत वित्तीय मंजूरीच्या अनुदानाच्या मर्यादेत तसेच अधिकारात बदल करून, सदर वित्तीय मर्यादा वाढविण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन होता. त्यावर आता अंतिम विचार झाला असून वरील शासन निर्णय दिनांक १२ मे, १९९२ मधील वित्तीय मंजूरीच्या अधिकाराबाबतचे आदेश अंशतः अधिक्रमित करून शासन परिपूर्ण असे खालीलप्रमाणे सुधारित आदेश देत आहे :-

२. योजनेचे ध्येय :-

महाराष्ट्र राज्यात निरनिराळ्या क्षेत्रात राहणा-या विविध आदिवासी जमातीच्या विकासाच्या प्रगतीमध्ये ठिकठिकाणी तफावत आहे. त्यामुळे प्रत्येक क्षेत्रातील विकास कार्यक्रमाच्या गरजाही भिन्न आहेत. प्रत्येक प्रकल्प क्षेत्रातील भौगोलिक परिस्थिती आणि नैसर्गिक साधनसंपत्तीमधील विपुलता अथवा त्रुटी भिन्न असल्यामुळे ठराविक साच्याचे कार्यक्रम सर्वच प्रकल्प क्षेत्रात आदिवासी विकासाच्या दृष्टीने उपयुक्त ठरू शकणार नाहीत. आदिवासी विकास कार्यक्रमाच्या योजनांमध्ये स्थलकालानुरूप लवचिकता व अभिनवता आणणे अत्यंत गरजेचे आहे. त्यासाठी आदिवासी विकासाच्या दृष्टीने सुयोग्य अशा विविध कार्यक्रमांना स्थानिक पातळीवर मंजूरीचे अधिकार प्रदान करून सदर कार्यक्रम तातडीने कार्यान्वित करता यावेत या उद्देशाने न्युक्लिअस बजेट (Nucleus Budget) ही योजना शासनातर्फे सन १९८१-८२ या वर्षापासून राबविली जात आहे.

३. न्युक्लिअस बजेटची संकल्पना संक्षेपात खालीलप्रमाणे आहे :-

ज्या योजना आदिवासी विकास किंवा कल्याणाच्या दृष्टीने स्थलकालानुरूप आवश्यक आहेत आणि त्या योजनांचा समावेश अर्थसंकल्पात नाही अशा अभिनव स्वरूपाच्या स्थानिक महत्त्वाच्या योजना, तांत्रिक औपचारिकेतेमुळे दीर्घ कालावधीकरीता अडकून न पडता स्थानिक पातळीवर तातडीने आणि प्रभावीपणे कार्यान्वित करून त्यांचा लाभ गरजू आदिवासींना प्रत्यक्ष मिळवून देणे हा योजनेचा गाभा आहे. या निधीतून कार्यान्वित करावयाच्या योजना प्रामुख्याने आदिवासी व्यक्ती व कुटुंब केंद्रबिंदू मानून त्यांचे जीवनमान वाढविण्याच्या दृष्टीने राबविल्या जाव्यात म्हणून या योजनेतून मुलभूत सोयी किंवा पदनिर्मिती यावर खालील निर्बंध राहतील.

१) या निधीतून मंजूर होणा-या योजना राबविण्यासाठी कोणतेही नविन पद निर्माण करता येणार नाही. परंतु योजनेचे स्वरूप लक्षात घेवून केवळ अल्पविधीकरीता ठोक मानधनाच्या आधारे अत्यावश्यक तेथे काही व्यक्तीच्या सेवांचा उपयोग या कामासाठी करून घेता येईल.

२) मुलभूत सोयी (Entrastucture) च्या निर्मितीवर होणारा खर्च अत्यंत मर्यादीत स्वरूपाचा असावा. न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत घ्यावयाच्या योजनेत योजनेचा एक भाग म्हणून मुलभूत सोयी पुरविणे अत्यावश्यक असल्यास अशा सोयीवरील खर्च योजनेच्या एकूण खर्चाच्या १० टक्केपेक्षा जास्त असू नये.

४. न्युक्लिअस बजेट योजनांचे गट :-

प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प ह्यांचेमार्फत आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांचे नियंत्रणाखाली राबविण्यात येणा-या न्युक्लिअस बजेट मधील योजनांमध्ये लाभार्थींना कर्ज देणे अपेक्षित नाही.

न्युक्लिअस बजेटअंतर्गत घ्यावयाच्या योजनांबाबत फार मोठया प्रमाणावर मुभा असली तरी, या योजनेचा खरा उद्देश लक्षात घेवून या योजनांचे खाली दर्शविल्याप्रमाणे ४ प्रमुख गट पाडण्यात येत आहेत:-

अ) उत्पन्न निर्मितीच्या किंवा वाढीच्या योजना :-

या स्वरूपाच्या योजनांमध्ये सर्वसाधारण: शेती उत्पन्न वाढविणे, लहान लहान सिंचन योजना, इनवेल बोअर, सिंचनासाठी कूप नलिका, भाताच्या शेतात बोडया बांधणे, सिंचनासाठी पी.व्ही.सी. किंवा तत्सम पार्डप पुरविणे, शासनामार्फत आदिवासींना पुरविलेले पंपसंच नादुरुस्त होऊन निकामी पडले असल्यास आणि संबंधित आदिवासी शेतक-यांची आर्थिक परिस्थिती पंप दुरुस्ती करण्यास खरोखरच सक्षम नसेल तर अशा पंपाची दुरुस्ती विहित मर्यादेपलिकडे विद्युत खांब लावून घेण्याचा खर्च करण्यास संबंधित आदिवासी शेतकरी आर्थिकदृष्ट्या असमर्थ असेल तर त्याला सिंचनाची सोय उपलब्ध व्हावी म्हणून या दृष्टीने आवश्यक ते आर्थिक सहाय्य करणे, दुग्धव्यवसाय संवर्धन, पशुविकास, फळबाग विकास, मत्स्यव्यवसाय विकास, कुटीर उद्योग व हस्तकला व्यवसाय, रेशीम तथा कोसा उत्पादन उद्योग, मधुमक्षिका पालन इत्यादी विकास शिर्षातील वैयक्तिक लाभाच्या किंवा कुटुंबाच्या लाभाच्या योजनांचा समावेश होतो. आदिवासी लाभार्थींना अशा प्रकारच्या योजनांचे पुरेसे ज्ञान आणि कौशल्य प्राप्त व्हावे यासाठी आवश्यक त्या प्रशिक्षणाचा आणि प्रात्यक्षिकाचाही समावेश अशा योजनांमध्ये होईल. परंतु ज्या योजनांचा समावेश अर्थसंकल्पात आहे अशा योजना न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत शक्य तो घेवू नयेत. तसेच उत्पन्न निर्मितीच्या योजनात लाभार्थींचा काही आर्थिक सहभाग असणे आवश्यक आहे.

ब) प्रशिक्षणाच्या योजना :-

ज्या योजनांमधून आदिवासी व्यक्तींना रोजगार मिळविण्यासाठी किंवा नोकरी मिळविण्यासाठी संधी उपलब्ध होतील अशा प्रशिक्षणाच्या योजना प्रामुख्याने घेण्यात याव्यात. अशा योजनांमध्ये विविध स्पर्धात्मक परीक्षांच्या तयारीसाठी प्रशिक्षण व उद्बोधन वर्ग आयोजित करणे, कॉम्प्युटर प्रशिक्षण, टंकलेखन/लघुलेखन, शिवणकामाचे प्रशिक्षण, सुतार, वायरमन, रेडिओ/टि.व्ही. मॅकेनिक, स्कूटर/मोटर मॅकेनिक व वाहनचालक प्रशिक्षण, शसस्त्र दल, राज्य राखीव दल किंवा केंद्र/राज्य शासनाच्या निमलष्करी दलात भरतीपूर्व प्रशिक्षण व इतर नोकरी मिळण्यास उपयुक्त प्रशिक्षण इत्यादी योजनांचा समावेश होतो. प्रशिक्षण योजनेला मंजूरी देण्यापूर्वी निर्देश समितीने अनुसूचित जमातीच्या उमेदवारासाठी कोणती नोकरी/रोजगारामध्ये किती जागा नजिकच्या भविष्यात अपेक्षित आहेत त्याचा अंदाज घेवून नंतर त्यानुसार मान्यता द्यावी. प्रशिक्षण देणा-या संस्था/व्यक्ति आणि अभ्यासक्रम अधिकृत मान्यताप्राप्त असावी.

क) मानवी साधनसंपत्तीच्या विकासाच्या योजना :-

मानवी साधनसंपत्तीच्या विकासांमध्ये सर्वसाधारणपणे शिक्षण, प्रशिक्षण योजना, क्रिडा, कला, साहित्य व संस्कृती हयांची जोपासना तसेच संवर्धन हयाचा समावेश होतो. आदिवासींची गुणवत्ता आणि व्यक्तिमत्व विकासाच्या योजना, विविध योजना कार्यान्वित करून त्यांना सुविद्य, सुदृढ आणि समृद्ध नागरीक बनविणे हा या सर्व उपक्रमांचा अंतिम उद्देश आहे. हयादृष्टीने विचार

करता निवडक प्रमाणावर महत्वाच्या क्रिडास्पर्धा आयोजित करणे, आदिवासींच्या पारंपारिक कलाकृतीचे प्रदर्शन आयोजित करणे तसेच नृत्यकलेचे जतन व संवर्धन करणे उद्बोधक आणि ज्ञानसंवर्धक शिबीरे व मेळावे भरविणे, आश्रमशाळेतील शिक्षकांसाठी कार्यशाळा/उद्बोधन वर्ग आयोजित करणे, सुसंस्कार मंडळांना प्रोत्साहित करणे, युवा आणि महिला मंडळाच्या रचनात्मक उपक्रमांना सहाय्य देणे, सामुहिक विवाह आयोजित करून त्यातील जोडप्यांना अभिनव कल्पक संसारोपयोगी वस्तूंचे सहाय्य करणे अशा प्रकारच्या योजना, स्थानिक परिस्थिती लक्षात घेवून कार्यान्वित करता येतील.

ड) आदिवासी कल्याणात्मक योजना :-

आदिवासींच्या त्या त्या भागातील गरजावर आणि समस्यांवर आधारीत अशा वैयक्तिक आणि सामुहिक कल्याणाच्या दृष्टीने अत्यावश्यक ठरणा-या काही योजना घेणे अनुचित ठरणार नाही. अशा योजनांमध्ये घराचे विद्युतीकरण, बाल व महिला कल्याणासाठी अभिनव उपक्रम, आदिवासींवरील आपत्कालिन किंवा अत्याचारप्रकरणी अपवादात्मक विशेष परिस्थितीत तातडीने सहाय्य देणे इत्यादींचा समावेश होतो.

५. वर उल्लेखिलेल्या चार गटात वेगवेगळ्या योजनांची नांवे देण्यात आली आहेत. परंतु ती उदाहरणादाखल दिली आहेत. योजनांची ती यादी परिपूर्ण किंवा सर्वसामावेशक नाही. अशा प्रकारच्या तर योजना त्या उपरिनिर्दिष्ट चार गटापैकी कोणत्याही गटात यथार्थपणे समाविष्ट होवू शकतील ज्या योजना न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत घेण्याची मुभा निर्देश समितीला आहे.

६. न्युक्लिअस बजेट योजनेतर्गत प्रत्येक आदिवासी व्यक्तीस/कुटुंबास लाभाची आर्थिक मर्यादा रुपये १५,०००/- असेल या योजनेतर्गत २ किंवा ३ किंवा त्यापेक्षा अधिक आदिवासी लाभार्थी एकत्र आले तर सामुहिक प्रकल्प/कार्यक्रम सुध्दा मंजूर करता येतील. परंतु अशा प्रकल्पात/कार्यक्रमात प्रत्येकी लाभार्थी मर्यादा ही रुपये १५,०००/- च राहिल.

७. वर परिच्छेद ४ मध्ये उल्लेख केलेल्या (ब) प्रशिक्षणाच्या योजना, (क) मानवी साधन संपत्तीच्या विकासांच्या योजना आणि (ड) आदिवासी कल्याणाच्या योजना यात देऊ केलेले अर्थसहाय्य हे १०० टक्के अनुदान स्वरूपात देण्यात येईल, परंतु (अ) उत्पन्न निर्मिती अथवा वाढीच्या योजना याखाली द्यावयाचे अर्थसहाय्य देताना, अनुदानाची मर्यादा खालीलप्रमाणे राहिल :-

		<u>अनुदानाची मर्यादा</u>
(१) सर्वसाधारण आदिवासी लाभार्थी	:	८५ टक्के
(२) आदिम जमातीचे लाभार्थी	:	९५ टक्के
(३) जेथे सहाय्य रु.२,०००/- पेक्षा कमी व लाभधारक दारिद्र्य रेषेखालील.	:	१०० टक्के

अशा उत्पन्न निर्मिती अथवा वाढीच्या योजनेत अनुदानाच्या रक्कमेव्यतिरिक्त उरलेली रक्कम ही लाभार्थ्यांने स्वतःची वर्गणी म्हणून भरावयाची आहे.

८. न्युक्लिअस बजेट योजनेंतर्गत कार्यक्रम मंजूरीचे वित्तीय अधिकार खालीलप्रमाणे असतील.

अ.क्र.	लाभार्थी / योजना	कमाल मर्यादा (रुपये)	मंजूरी देणारे सक्षम अधिकारी.
१.	२.	३.	४.
१	वैयक्तिक किंवा सामुहिक लाभाच्या योजना. (प्रत्येकी रु.१५,०००/- या अटीस अधीन राहून)	७,५०,०००/-	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्या अध्यक्षतेखालील निर्देशन समिती.
२	रु.७,५०,०००/- पेक्षा जास्त रकमेच्या सामुहिक योजना. (प्रत्येकी रु.१५,०००/- या अटीस अधीन राहून)	३०,००,०००/-	आयुक्त, आदिवासी विकास
३	रु.३०,००,०००/- पेक्षा जास्त खर्चाच्या सामुहिक योजना. (प्रत्येकी रु.१५,०००/- या अटीस अधीन राहून)	---	सचिव, आदिवासी विकास

९. निर्देश समितीची घटना व कार्यपध्दती :-

(अ) निर्देश समिती ही प्रकल्पनिहाय असेल आणि तिची रचना खालील प्रमाणे राहिल.

१.	अपर आयुक्त, आदिवासी विकास	: अध्यक्ष.
२.	शासनाने नियुक्त केलेल्या नामनिर्देशित व्यक्ती	: सदस्य.
३.	संबंधित विभागाचे योजना प्रस्तावित करणारे आणि किंवा अंमलबजावणी करणारे अधिकारी	: सदस्य.
४.	प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प	: सदस्य सचिव.

(ब) निर्देश समितीची कार्यपध्दती :-

१. संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांनी नवीन वर्ष सुरु होण्यापूर्वी पुढील आर्थिक वर्षात न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत घ्यावयाचे योजनांचे किंवा कार्यक्रमांचे प्रस्ताव विविध विभागाच्या/खात्याच्या जिल्हास्तरीय अधिका-यांकडून मागवून घ्यावे व निर्देश समितीच्या संमतीने एक वार्षिक योजना दरवर्षी ३० एप्रिल, पूर्वी आखावी. मात्र उपलब्ध आर्थिक तरतूद व कालानुरूप अत्यावश्यक गरजा किंवा महत्वाचे संदर्भ लक्षात घेवून वार्षिक नियोजनात त्यानुसार अंशतः बदल करण्याचे अधिकार निर्देश समितीला राहतील.

२. विविध विभागाचे/खात्याचे जिल्हास्तरीय अधिकारी न्युक्लिअस बजेट खालील योजनेच्या परिणामकारक अंमलबजावणीस जबाबदार राहतील. प्रकल्प अधिकारी अशा अधिका-यांकडून वेळोवेळी प्रगती अहवाल मागवतील. या योजना उद्दिष्टानुरूप राबविल्या जातात किंवा नाही यासंबंधी वेळोवेळी निरीक्षण करण्याचे अधिकार

प्रकल्प अधिकारी व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांना राहतील. प्रकल्प अधिकारी या योजनेविषयी निर्देश समितीला माहिती देतील. अंमलबजावणी अधिकारी योजनेच्या अटी व शर्तीनुसार योजना पूर्ण केल्याबद्दलचे उपयोगिता प्रमाणपत्र प्रकल्प अधिका-यांना सादर करतील हे प्रमाणपत्र त्यांनी योजना पूर्ण झाल्यापासून तीन महिन्यांचे आत प्रकल्प अधिकारी यांचेकडे सादर करणे बंधनकारक राहिल.

३. न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत योजनांच्या अंमलबजावणी विषयी परिणामकारकता व लाभ यासंबंधी मुल्यमापन करण्याची जबाबदारी प्रामुख्याने प्रकल्प अधिकारी यांची राहिल. शिवाय अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांनी सुध्दा दरवर्षी निदान १० टक्के योजनांची पाहणी करून त्यांचा अहवाल आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचेकडे पाठवावा. अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांचे कार्यालयात नव्याने लेखा परिक्षण पथक निर्माण करण्यात आले आहे. या पथकाच्या सहाय्याने अपर आयुक्त, हयांनी न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत घेतलेल्या योजनांचे मुल्यमापन करावे.

४. निर्देश समितीचे सदस्य सचिव म्हणून प्रकल्प अधिकारी यांनी वर तीन महिन्यात कमीत कमी एक वेळा त्यांचे कार्यक्षेत्रात निर्देश समितीची सभा घेवून योजनांच्या अंमलबजावणीचा आढावा घ्यावा आणि आवश्यकतेनुसार नवीन/सुधारित योजनांना मंजूरी प्राप्त करून घ्यावी.

५. निर्देश समितीच्या सभेचे कार्यवृत्त पक्क्या बांधणीच्या कायम स्वरूपाच्या रजिस्टरमध्ये नोंदविण्यात यावे. या रजिस्टरात वेळोवेळी इतिवृत्त नोंदविण्याची तसेच हे रजिस्टर कायम स्वरूपात जतन करण्याची जबाबदारी प्रकल्प अधिकारी यांची राहिल.

६. प्रत्येक योजनेच्या संदर्भात एक दृष्टीक्षेपात माहिती उपलब्ध होण्याच्या उद्देशाने यासोबत जोडलेल्या सहपत्र-१ मधील विहित नमुन्यात "अ" रजिस्टर कायम स्वरूपात प्रत्येक प्रकल्प अधिकारी यांचे कार्यालयात ठेवण्यात यावे. हे रजिस्टर अद्ययावत ठेवण्याची जबाबदारी प्रकल्प अधिकारी हयांची राहिल.

७. न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत मंजूर झालेल्या योजनेसाठी लागणारे साहित्य खरेदी करत असताना महाराष्ट्र आकस्मिकता खर्च नियम १९६५ मधील नियम १७२ मध्ये विहित केलेल्या कार्यपध्दतीचे पालन करण्याची जबाबदारी योजनेच्या अंमलबजावणी अधिका-यांची राहिल. याबाबतीत प्रकल्प अधिकारी यांनी खात्री करून घ्यावी.

८. न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत घ्यावयाच्या योजनेखालील खर्चाच्या विविध बाबीची काळजीपूर्वक छाननी निर्देश समितीने करावयाची आहे. विशेषतः खर्च वाजवी आणि समर्थनीय आहे याची खात्री करून नंतरच योजनेला मंजूरी देण्याची जबाबदारी निर्देश समितीची राहिल.

९. ज्या प्रकल्पात "आदिम जमाती" म्हणून घोषित झालेल्या जमातीचे वास्तव्य आहे त्या प्रकल्पात "आदिम जमाती" च्या लोकसंख्येचे प्रमाण लक्षात घेवून त्या प्रमाणात न्युक्लिअस बजेटचा निधी त्यांच्या विकासाबद्दलच्या विविध योजनांवर खर्च करण्यात यावा.

१०. प्रकल्प अधिकारी, हयांचे मार्फत आणि अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांचे नियंत्रणाखाली न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत ज्या योजना राबवावयाच्या आहेत त्यामध्ये लाभार्थींना कर्ज पुरविणे अपेक्षित नाही. ज्या योजनांमध्ये लाभार्थींना १०० टक्के पेक्षा कमी अनुदान अनुज्ञेय आहे अशा योजनांमध्ये उर्वरित रक्कम लाभार्थींचा सहभाग मानण्यात येणार असून ती रक्कम लाभार्थींनी स्वतः प्रकल्प अधिकारी कार्यालयात भरावयाची आहे. त्यामुळे प्रकल्प अधिकारी हयांनी कर्जाचे हिशेब ठेवण्याची आवश्यकता नाही.

११. अर्थसंकल्पात तरतूद असलेल्या एखाद्या योजनेवर अत्यावश्यक आणि अपवादात्मक परिस्थितीत पूरक खर्च न्युक्लिअस बजेट मधून करावयाचा असल्यास असे प्रकरण आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक यांचेकडे मंजूरीसाठी पाठवावे.

१२. शासनाने विहित केलेल्या मार्गदर्शक सुचनानुसार जे कार्यक्रम न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत देता येत नाहीत, परंतु स्थानिक परिस्थितीनुसार खास कार्यक्रम घेणे अत्यावश्यक आहे असे निर्देश समितीला वाटल्यास त्यांनी त्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाकडे मंजूरीसाठी पाठवावा.

१०. अंदाजपत्रकीय शीर्ष :-

न्युक्लिअस बजेट अंतर्गत झालेल्या योजनांवर होणारा खर्च आदिवासी उपयोजना क्षेत्राकरिता "२२२५-अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण-पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-जनजाती उपयोजना-०२-अनुसूचित जमातीचे कल्याण-८०० इतर खर्च (१) जनजाती क्षेत्राकरिता केंद्रवर्ती अर्थसंकल्प (ए) राज्य योजनांतर्गत योजना (२२२५ १७०४) (सी) (विशेष केंद्रीय सहाय्य योजना) (२२२५ १७१३) मागणी क्रमांक टी-८" बिगर आदिवासी उपयोजना क्षेत्राकरिता "२२२५-अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती व इतर मागासवर्गीयांचे कल्याण-पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-जनजाती क्षेत्राबाहेरील उपयोजना-८०० इतर खर्च (एक) जनजाती उपयोजना क्षेत्राबाहेरील केंद्रवर्ती अर्थसंकल्प (ए) राज्य योजनांतर्गत योजना (२२२५ २२७३) (सी) विशेष केंद्रीय सहाय्य योजना (२२२५ २०७७) मागणी क्रमांक टी-८" या लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकावा आणि संबंधित आर्थिक वर्षात उक्त शीर्षातून जो निधी वेळेवर प्राप्त होईल त्यातून तो भागवावा. शासनाकडून या निधीचे वितरण अपर आयुक्त, आदिवासी विकास हयांना करण्यात येईल. प्रकल्पनिहाय किती निधी देणे आवश्यक आणि योग्य आहे हे संबंधित अपर आयुक्त, आदिवासी विकास निश्चित करतील, आणि त्यानुसार त्यांचे कार्यक्षेत्रातील प्रकल्प अधिका-यांना निधी मंजूर करण्यात येईल. स्वतःच्या कार्यक्षेत्रातील प्रकल्प निहाय निधीचे पुनर्विनियोजन करण्याचे अधिकार अपर आयुक्त, आदिवासी विकास हयांना राहतील. राज्यातील अपर आयुक्त, आदिवासी विकास यांचेकडे जो निधी वितरीत करण्यात आला आहे, त्याबाबतच्या पुनर्विनियोजनाचे अधिकार शासनाकडे राहतील.

हा शासन निर्णय वित्त विभागाच्या संमतीने त्यांच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक ५२५/२०००/व्यय-११, दिनांक ८ जून, २००० अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने.

सही/-

(आर. सी. जोशी)

सचिव

आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय.

शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग क्रमांक न्युबयो २००१/प्र.क्र १४४ (अ)/का.५ दिनांक ३१ मे, २००१
दिनांक ३१ मे, २००१ चे जोडपत्र
सहपत्र "अ"

जिल्ह्याचे नाव :-
वर्ष

प्रकल्पाचे नाव :-

- १) योजनेचे नाव :
- २) योजनेचा थोडक्यात उद्देश आणि वर्णन :
- ३) योजना मंजूर करण्यास निर्देश समितीचा ठराव क्रमांक व दिनांक तसेच ह्या योजनेसंबंधी निर्देश समितीचे इतर ठराव क्रमांक व दिनांक :
- ४) लाभ मिळालेल्या गावांची नावे आणि त्यामधील लाभधारकांची संख्या :
- ५) अंमलबजावणी अधिका-याचे पदनाम :
- ६) योजनेचा कालावधी
- ७) योजनेवर आवर्ती खर्च करणे आवश्यक आहे काय ? असल्यास, संबंधित विभाग ती योजना त्यांचे निधीतून सुस्थितीत ठेवली असे प्रमाणपत्र प्रकल्प अधिका-यांने मिळविले आहे काय ? :
- ८) अंमलबजावणी अधिका-यांने सादर केलेल्या उपयोगिता प्रमाणपत्राचा क्रमांक व दिनांक :
- ९) योजनेतील लाभधारकांचा तपशील

अ. नं	लाभ धारकाचे नाव	पोस्टाचा पुर्ण पत्ता	दिलेला लाभ (रक्कम)			दिलेल्या लाभाचे थोडक्यात वर्णन	योजनेचे मुल्यमापन करणा-या अधिका-याचे नाव	मुल्यमापना बदल मुल्यमापनाचा दिनांक	तपशील मुल्यमापनातील महत्वाचे मुद्दे	इतर आवश्यक तपशील
			वस्तुचे रूपात	नगदी	एकुण					
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११